

עניין: פרה בת שלש ודאי לכהן

תורה לשמה סי' תפא

תוס' ע"ז כד:

פרה וחמור בת שלש שנים ודאי לכהן. פי' דקודם שלש שנים נולדה ויש לתמוה דהא מעשים בכל יום דפרה צת שתי שנים יולדת וי"ל דודאי עתה נשתנה העת מכמו שהיה בדורות הראשונים כמו בעינוניתא דדורדא דאמרין בפרק אלו טריפות כל חיותא ברייתא אית להו, אלמא גווייתא לית להו, ועתה היא בכל הבהמות שלנו ע"ש. וכן מוכרח לומר ג"כ בענין הלידה במ"ש פרעה למילדות אם בן הוא וכו',⁹ וארז"ל¹⁰ א"ל מהיכן נדע אם זכר אם נקבה, ואר"ח סימן גדול מסר להם, אם פניו למטה דעו שהוא זכר ואם פניו למעלה היא נקבה וכו' בגמרא ובמדרש, ועתה אינו כן, אלא מוכרח שנשתנו הטבעים¹¹. ועל כן גם בענין העיבור באמבטי צריך לומר דנשתנו הטבעים, וגם בימי התנאים והאמוראים לא היה מציאות כזה. והגם שהרשב"ץ הוא אחרון והיה בקי בחכמות¹² וכתב בתולה יכולה להתעבר, אפשר דסבר אולי ימצא מעוטא דמעוטא שיש להם [כח] כראשונים בזה, ובדאי כי מודה הוא שד"ז רחוק מאד מאד בזה¹³, ולכן שפיר פסק הרמב"ם בה' איסורי ביאה בהיכא דמכחיש האב או הארוס או שבעלה במדינת הים ה"ז בחזקת ממזר.

שו"ת תרומת הדשן סי' רעא

ואפם שאלתי ודרשתי¹⁸ מיהודים וארמאים נשים ואנשים רבים אם ראו מימיהם פרה חולבת שלא ילדה כבר, ולא שמעתי אחד מהם שראה זה מעולם, אך בעוים שמעתי ממקצתם¹⁹ שלפעמים ה' או ארבעה²¹ שבועות לפני²² הלידה²³. וא"כ אפילו אי אשכחן²³ פרה אחד מאלף, הוי מיעוטא²⁴ דלא שכיחא²⁵, ומיעוטא דמיעוטא²⁶ לא אמרין ביה סמוך, כדאיתא בהדיא בתום ואשירי²⁷ ומדרכי דלעיל.

ואף על גב דתלמודא²⁸ לא חשיב הך דאין חולבת אלא אם כן יולדת אלא דווקא רובא, ולא רובא דרובא כמו שהוא בבהמות שלנו. יש לומר דבהמות שלהם היו משונות מבהמות שלנו²⁹, וכי³⁰ האי גוונא איתא דבהמות שלהם היו משונות מבהמות שלהם בכוונת³¹ פרה בת שלש ודאי לכהן משום דודאי לא ילדה קודם לכן, וכתבו התוספות ואשירי דבהמות שלנו יולדות בשנה שנייה³¹. ומייתי ראיה מזה אמילתא אחריתי דבהמות שלנו יש לחלקם מבהמות שלהם לענין ענוניתא דדורדא³², ואם כן גם להך מילתא אין דוחק אם נחלק בדבר.

אמנם אין נראה להתיר מהאי טעמא לחוד³² כלל לסמוך על חקירותינו שהוא נגד קבלת התלמוד ולומר שנשתנו³³ בזמנינו, וגם הגאונים שכתבו³⁴ לאיסור ולהתיר³⁵ מזה, היינו צריכים לומר שלא כתבו דבריהם לזמנינו ולא רצו שאנו יושבים בהן, ומור"ם דכתב³⁶ דהמנהג³⁷ הוא להחמיר, מסתמא רצה לומר מנהג ארצותינו³⁸.

23. כי: משכחת 24. כי: מיעוט
25. כן כי: שכיח 26. כי: ומיעוט
27. כן כפ: ובאשרי 28. כד
- דב די דפ דס דו: דתלמוד 29. כי:
- (י"ל ... שלנו) נשמט בטח"ד: "שלנו"
30. כד דב די דפ דס דו: ובכי 31. כן
- כפ: לשתי שנים 32. כד דב די דפ דס
- דו: לחודא 33. כד דב די דפ דס דו:
- שנשתנה; כן כפ: [הבהמות] 34. כי:
- הגאון שכתב 35. כן כפ: לאסור
- ולהתיר 36. כד דב די דפ דס דו: כתב
37. כן כפ: דמנהג; כי: דמנהג

שו"ת כתב סופר או"ח סי' כ

ונסתם חזל צ"ל אפסר למסד מסעצת פניול לא יכלה אשר רצו כמו רצו אלו הסכמים צעירים אשר מקרוב צלו ואמרו אותה כי כח"ס עכ"ס חלח סחורה אשר שם משם לפני צ"י צד משה, חזל סחורה חלי' צמקוס וזונון ומשתנה לפי הסחורה הנחית והנצפים וסם פכמים ומכונים צעירים ידעו עמים לקצוץ עמים נחורה, ועמים לעצות לס' ללו כל סחמים שרי וע"ז ספרו חורחן, חופים ומחמים רבים ורבים סללים ספילו וקוצפים צקצפים עמים לחורה נפשות רבות ר"ל, סכמים סעס לסרע וסעכל לא ידעו כי סחורה נלחית ולא יחכס לקיום ח"י כנוף, חלח לסליו' הסעס, וחורח ס' חמימה משיצת נעס, וצמדס נעס חיל חמימה עכ"ס חיל משיצת נעס סונקו דלס חילח חורח למשיצת כנוף לא ס' אפסר סחסי חמימה כי חלי' צמקוס וזנון חיס סונקו צס ואיננס ומקירה חיל ולא חמימה, חזל להיות כי חיל לעשיצת נעס ללו חלי' צמקוס וזנון ס' סחמים וצמקוס ונחסי, וסיונו נעס חיל חמימה עכ"ס חיל משיצת נעס וסנן:

חתם סופר ליקוטים פרשת חוקת

[זאת חוקת התורה וגו']. צמדרש כשעלה משה למרום מאלו להקצ"ה שהיה עוסק צפ' פרה והיה אומר הלכה מפי אומרה, אליעזר צני כך הוא אומר עגלה צת שנתה פרה צת שחיס, וא"ל רצש"ע העולם ומלואו שלך ואחרי אומר הלכה צשם צשר ודס, ח"ל לדיק אחד עתיד לעמוד מצני ותחלת עסקו יהיה צפ' פרה וכך הוא אומר עגלה צת שנתה פרה צת שחיס, אמר מרע"ה יח"ר שיהיה זה מיוצאי חליו, חס שאמר הכתוב ושם האחד אליעזר שם אותו המיוחד אליעזר, עיין ילקוט כאן. והוא תמוה וכבר ישצתי צכמה חנפין^ד.

עוד י"ל בקיור כך כבר מצאנו חללו צמקוס אחריו דלדברי ר"א חלו חין מקוס לעעמו של ר"מ דרשן תצוא חמו ותקנת לואת צנה, דהרי קי"ל פרה חיונה ראויה להוליד עד שחיסה צת ג', עמ"ש תוס' פא"ט מ"ז ע"א סוף ד"ה כל וכו', וא"כ פרה צת צ' שנים לא יתואר בתואר חמו לקנח לואת צנה, חלח פרה חוקה חיל ואין עעמה נודע. אך לרצן יולדק עעמו של ר"מ דרשן, וא"כ מ"ע נאמר חוקה ונאסר להרבה אחריו [רש"י]. י"ל שחרי צבר צמרה נלעוו על פרה אדומה, ונהרבה שצבר גלוי לפניו שיעשו עגל, ח"כ הידיעה מכחיש הצחירה ויצוא להרבה על משפטי ח' חמת ועל כל סחורה, וסיונו חוקה צודאי ואין לנו להרבה. ור"א מפני דקדקו ר"ה שלא יהיה עעמו של ר"מ דרשן חמת כדי להליל משפטי ח' מהרבה ופקפוק, ע"כ שנה משנתו פרה צת שחיס, ע"כ סחורה מרע"ה שילא זה מחליו אע"ג שאין הלכה כמותו.